

URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8913> (дата звернення: 20.10.2022).

2. Качула С.В. Особливості формування доходів та прибутку сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2021. № 21-22. С. 57–62.

3. Масюк Ю. В., Боюн В. Ю. Управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 10. С. 93–96.

4. Сіліна І.В., Хацер М.В. Управління фінансовим станом підприємства в кризових умовах. *Економіка та держава*. 2015. № 11. С. 85–88.

Олеся ГАЩУК,
студентка 3 курсу спеціальності
«Фінанси, банківська справа та страхування»
ВСП «Фаховий коледж економіки,
права та інформаційних технологій»,
ПЗВО «Кам'янець-Подільський Податковий інститут»
Науковий керівник: **Оганесян В.С.**,
кандидат економічних наук,
викладач економічних дисциплін,
ВСП «Фаховий коледж економіки,
права та інформаційних технологій»,
ПЗВО «Кам'янець-Подільський Податковий інститут»,
Україна

СУЧАСНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ КРИЗИ

Фінансові, економічні та соціальні кризи, що відбуваються у системі економічних відносин України, роблять актуальними проблемами страхового захисту, загрожують в фінансовій безпеці держави і вимагають від держави та суб'єктів господарювання ефективного формування системи страхових резервів, які слугують вагомим джерелом інвестицій в економіку.

Поняття криза (від грец. *krisis*– рішення, поворотний пункт, результат) означає, насамперед, різкий, крутий перелом, перехідний стан. Криза – неминучий супутник, фаза життєвого циклу будь-якої системи, у тому числі фінансової (банківської). З одного боку, вона є найважливішим елементом

саморегулювання, оскільки показує межу розвитку, а з іншого – дає поштовх до розвитку, стимулюючи перехід до нового стану рівноваги. При цьому в період кризи ускладнено чи практично неможливо виконання системою своїх функцій, збереження властивостей. В умовах кризи спостерігаються порушення рівноваги, стан нестабільності й руйнування цілісної стабільної системи [1, ст.53].

На сьогодні в Україні виходячи з фінансово-економічної кризи та щорічного погіршення економічної ситуації, одним з найоптимальніших шляхів покращення життя суспільства в майбутньому являється страхування. Таке страхування стосується усіх сфер життя громадян, зокрема і охорони здоров'я.

Ринок страхування життя в Україні почав своє становлення у 1996 році, після прийняття Закону України «Про страхування», в якому страхування життя виділялось окремою галуззю страхової діяльності. Становлення цього виду відносин продовжується й сьогодні. Страхова діяльність змінюється, удосконалюється й усе більше впливає на економіку країни, розширюється сфера страхування, з'являються і розвиваються нові його види. Дослідники відзначають, що страховий ринок до настання світової фінансово-економічної кризи за темпами розвитку випереджав інші галузі економіки.[2, ст.68-75]

З початком фінансової кризи, яка в Україні припала в 2008-2009 році, ліквідність страхового ринку різко знизилася. Як зазначає 33 стаття 31 Закону України «Про страхування», страховики повинні формувати страхові резерви з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування. Той же законодавчий акт встановлює кількість інструментів, в яких допустимо розміщувати ці резерви, перш за все це цінні папери, нерухомість, банківські вклади. Заборона НБУ на вилучення банківських депозитів достроково привела до неможливості повернення страховими компаніями власних резервних коштів [3].

Проте криза запровадила не тільки нові корективи в роботі страхового ринку України, но й загострила хронічні проблеми: перш за все, не впроваджено обов'язкове медичне страхування за участю страховиків,

непрозорість фінансової звітності страхового сектора, відсутність якісної статистичної інформації, нерозвиненість ринку страхування життя, низький рівень страхової культури населення, недотримання законодавства з агострашування, низька інституційна спроможність регулятора [4].

Під час фінансової кризи в Україні, ще більш загострилась конкуренція, знизилась можливість щодо якісного відбору привабливих ризиків до власного страхового портфелю. Все це сприяло до створення незбалансованого портфелю страховика, виникненню можливих небезпек: від зниження платоспроможності, порушення фінансової стабільності, стійкості страховика до його банкрутства. Практика страхування свідчить, що страховий ринок має значні перспективи свого саморозвитку, такі як: ініціатива, підприємливість, стимули до найбільш повного задоволення потреб страхувальників. А державне регулювання якісно доповнює ринковий механізм страхування.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про правовий статус воєнного стану», воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [5].

Сьогодні на страховому ринку працює 132 страхові компанії. З них 25 страховиків, на які припадає 9% загального обсягу ринку, не надали відповідей щодо діяльності у період війни. 17 страховиків (менше 2% обсягу ринку) заявили, що на час надання відповідей ще не налагодили процес виплати страхових відшкодувань.

Усі інші страхові компанії, а це 89% страхового ринку за обсягами діяльності, повідомили, що продовжують працювати, своєчасно і в повному обсязі виконувати власні зобов'язання за договорами страхування та навіть укладати нові договори.

Відповідно до наданих страховиками відповідей 42% страховиків мають проблеми з повним та своєчасним поданням звітності. 25 страховиків, на які припадає 10,5% страхового ринку, зазначають про проблеми з виконанням нормативів. Із них сім найбільших за обсягами діяльності (8,9% ринку) мали проблеми з дотриманням нормативів і до війни, у 2021 році.

Фінансова спроможність страховиків у воєнний час прямо залежить від якості та структури їх активів і запасу капіталу у довоєнний період.

У зв'язку з переміщеннями, тимчасовим захопленням територій, фізичним знищенням об'єктів нерухомості скорочується кількість центрів обслуговування клієнтів страховиків. Проблемними є організація врегулювання страхових випадків у регіонах, де ведуться бойові дії, проведення оглядів транспортних засобів, отримання та належне оформлення оригіналів документів для подання страховику з метою отримання страхової виплати, виклик поліції на місце ДТП.

Водночас компанії повідомляють про значне зниження надходжень страхових платежів, фіксуються обмеження в діяльності компаній, пов'язані зі складнощами організації зв'язку та роботи персоналу, ускладненим доступом до офісів та оригіналів документів. Усе це ускладнює здійснення страхових виплат, особливо внаслідок смерті осіб, застрахованих на окупованих територіях [6].

Список використаних джерел

1. Гальчинський А.С. Криза і цикли світового розвитку. Київ: АДЕФ-Україна, 2009. 392 с.
2. Супрун А. А., Хлівний В. К. Страховий ринок України в умовах системної кризи. *Фінанси України*. 2013. № 9. С. 68-75.

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про створення Національної акціонерної страхової компанії Оранта» від 07.09.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/709-93-%D0%BF#Text>.

4. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» від 10.04.2008 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

5. Закон України "Про правовий статус воєнного стану" ст.1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

6. Під час дії воєнного стану ринок страхування. - Режим доступу: URL:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/pid-chas-diyi-voyennogo-stanu-rinok-strahuvannya-prodovjuye-pratsyuvati--rezultati-opituvannya>.

Марія ГОЛОВАТЮК,
студентка 3 курсу спеціальності
«Фінанси, банківська справа та страхування»
ВСП «Фаховий коледж економіки,
права та інформаційних технологій»,
ПЗВО «Кам'янець-Подільський Податковий інститут»
Науковий керівник: **Оганесян В.С.,**
кандидат економічних наук,
викладач економічних дисциплін,
ВСП «Фаховий коледж економіки,
права та інформаційних технологій»,
ПЗВО «Кам'янець-Подільський Податковий інститут»,
Україна

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Після вторгнення у 2014 році росії до України, Національний банк України швидко зафіксував обмінний курс та запровадив контроль за рухом капіталу (так, інвестиції та репатріація доходів компаній за кордон були заборонені, іноземну валюту можна придбати лише для оплати критичного імпорту тощо). Ці рішення допомогли пом'якшити перший удар та запобігти паніці на фінансовому ринку. Щоб посилити захист фінансового сектору та економіки, в наступні тижні НБУ посилив обмеження (наприклад, встановив